

Plan för hälsoskyddstillsyn 2020-2024
År 2021
(bilaga 2)

Innehållsförteckning

1. ALLMÄNT	1
2. TYNGDPUNKTSOMRÅDEN	1
3. INSPEKTIONER	2
3.1 Inspektionernas innehåll.....	2
3.2 Objektens inspektionsfrekvens, riskklassificering samt tidsåtgång för inspektioner	3
4. PROVTAGNING OCH ANALYS	3
4.1 Hushållsvatten och badvatten	4
4.2 Övriga prov för hälsoskyddstillsynen	4
5. ICKE PLANENLIG TILLSYN	5
6. RESURSBEHOV	5

Bilagor:

Bilaga 2.1
Bilaga 2.2

Planerade inspektioner inom hälsoskyddstillsynen 2021–2023
Provtagningsplan för hälsoskyddstillsynen, vattenprovtagning
2021

1. ALLMÄNT

Kommunen ska enligt 6 § i hälsoskyddslagen främja och övervaka hälsoskyddet så att en hälsosam livsmiljö tryggas för områdets invånare. Kommunen ska även informera om hälsoskyddet samt ordna handledning och rådgivning. Enligt hälsoskyddslagens § 6 skall tillsynen vara av hög kvalitet, riskbaserad och förebygga sanitära olägenheter.

Kommunen ska upprätta en egen plan för den regelbundna tillsynen över hälsoskyddet. I den kommunala tillsynsplanen tas hänsyn till det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet för åren 2020-2024. Lokala särdrag påverkar tillsynen på kommunnivå via riskbedömningen.

Den kommunala myndighetens skyldigheter gällande hälsoskydd:

1. behandling av anmälan om lokaler och verksamheter enligt hälsoskyddslagen § 13
2. godkännande av anläggningar som levererar hushållsvatten enligt § 18
3. godkännande av den riskbedömning som anläggningar som levererar hushållsvatten ska uppgöra enligt § 20 i hälsoskyddslagen
4. uppgörande av en plan för exceptionella situationer
5. övervakning av hushållsvattnets kvalitet
6. övervakning av simbassängsvatten- och badvattenkvalitet
7. regelbunden övervakning av anmälningspliktiga lokaler och verksamheter
8. utredande av olägenheter förknippade med inomhusluft och boendemiljö
9. informera, handleda och ge råd åt kommuninvånare gällande hälsoskydd
10. oplanerad tillsyn såsom inspektioner och mätningar i bostäder, epidemiutredningar, beredning av utlåtanden och fartygsinspektioner.

2. TYNGDPUNKTSOMRÅDEN

Med hjälp av tyngdpunktsområden för hälsoskyddstillsynen riktas resurserna planenligt och riskbaserat. Utmaningar för tillsynen orsakade av ändringar i lagstiftningen beaktas också genom att dessa prioriteras som tyngdpunktsområden.

Hälsoinspektionen i Jakobstad väljer tyngdpunktsområden enligt det riksomfattande tillsynsprogrammet för åren 2020-2024. Tyngdpunktsområden beskrivs i tabell 1 men ingen precisering av tidtabellen har gjorts.

Tyngdpunkter för hälsoskyddet 2020-2024
Stöd av egenkontrollen
<ul style="list-style-type: none"> - Stöda verksamhetsidkaren vid identifiering av risker, som kan utgöra en hälsofara. Verksamhetsidkarens egenkontroll och hur den fungerar är av stor betydelse vid verksamhetens riskbedömning. - Stöda egenkontrollen vid inspektioner eller genom t.ex. en kort enkät, vars resultat kan utnyttjas bl.a. i riskbedömningen samt vid rådgivning och anvisningar till verksamhetsidkaren.

<ul style="list-style-type: none"> - Riskbedömning och –hantering av sådana faktorer som inverkar på hushållsvattnets kvalitet i samarbete med vattenanläggningen samt uppdatering av kontrollundersökningsprogrammet.
<p>Främjande av livsmiljön samt samarbete</p> <ul style="list-style-type: none"> - Befrämja en hälsosam livsmiljö som en del av kommunernas strategi- och välmåendearbete - Identifiering och förebyggande av hälsofaror via myndighetssamarbete - Samarbete och avstämning vid beredskap och gemensam planering för störningssituationer och beredskapsövningar.

Tabell 1. Tyngdpunkter för hälsoskyddet 2020-2024

Chefen för miljöhälsovården säkerställer att tyngdpunktsområdena beaktas i det praktiska genomförandet av tillsynen. Tyngdpunktsområdena sätts in i hälsoinspektionens arbetsplan där målsättningarna tydliggörs.

3. INSPEKTIONER

Syftet med tillsyn av objekt enligt hälsoskyddslagen är att utreda om verksamheten kan orsaka hälsofaror eller -skador, samt att utfärda nödvändiga föreskrifter och anvisningar för förebyggande av skador och korrigerande av olägenheter. Normalt innefattar inspektioner sensorisk kontroll och bedömning, samt eventuellt mätningar och provtagningar för vidare undersökningar. Enligt hälsoskyddslagens § 2 skall tyngdpunkten i tillsynen flyttas från en detaljerad och reglerad tillsyn till en riskbaserad myndighetstillsyn och kontroll av verksamhetsidkarnas egenkontroll. Verksamhetsutövarens egenkontroll har tagits in som en ny princip i hälsoskyddslagen. Verksamhetsutövaren ska identifiera risker i verksamheten som orsakar sanitär olägenhet och följa upp faktorer som påverkar dem. Det blir även mera fokus på rådgivning och information.

3.1 Inspektionernas innehåll

Inspektioner görs i huvudsak med förhandsanmälan.

Planerad inspektion

Med en planerad inspektion avses en inspektion som ingår i tillsynsplanen. Även den första inspektionen vid nya tillsynsobjekt räknas som en planerad inspektion. En uppföljningsinspektion bokförs i dataprogrammet som planerlig ifall den baserar sig på en inspektion enligt tillsynsplanen. I bilaga 2.1 finns en sammanställning av de planerade inspektionerna.

Uppföljningsinspektion

En uppföljningsinspektion avser en inspektion som görs för att kontrollera, att de vid en tidigare inspektion observerade bristerna, har åtgärdats.

Ibruktagningsinspektion

En ibruktagningsinspektion utförs i samband med behandling om ansökan om godkännande enligt § 18 i hälsoskyddslagen. Vid ibruktagningsinspektionen

granskas att verksamheten följer hälsoskyddslagens krav och vid behov ges information och anvisningar.

Förhandsinspektion

En förhandsinspektion kan utföras på begäran av en verksamhetsidkare. Avsikten med förhandsinspektionen är oftast att konsultera myndigheten i ärenden som berör utformningen av lokalen och utrustningen i den och är i första hand ett rådgivningstillfälle.

Fartygsinspektion

Hamnen i Jakobstad är en av de finländska hamnar där Valvira beslutat att granskningar enligt WHO:s hälsoreglemente ska utföras. Vid fartygsinspektioner beviljas intyg om befriande av sanitetsåtgärder som avses i Världshälsoorganisationens internationella (WHO) hälsoreglemente från år 2005. Inspektionerna omfattar lastfartyg i internationell trafik som anlöper Jakobstads hamn och är i behov av ett förnyat intyg. Vid inspektionen kontrolleras bl.a. förekomst av skadedjur, som kan sprida smittor.

Inspektion av hälsomässiga förhållanden i bostäder/andra vistelseutrymmen

Till denna grupp hör inspektion av offentliga utrymmen (t.ex. skolor och daghem) eller inspektioner av privata bostäder. Inspektionerna utförs till följd av kontakt från användare eller andra som berörs, t.ex. förfrågningar om buller, inomhusluft, rökolägenheter eller skadedjur.

3.2 Objektens inspektionsfrekvens, riskklassificering samt tidsåtgång för inspektioner

Tillsynsplanen för hälsoskyddet uppgörs utifrån behovet av tillsyn vid tillsynsobjekten. De tillgängliga resurserna utgör inte utgångspunkt vid uppgörande av tillsynsplanen. Tillgängliga resurser beaktas däremot i hälsoinspektionens egen arbetsplan, där konkreta mål och handlingsplaner för tillsynen årligen fastställs.

Tillsynsobjekten registreras i dataprogrammet VATI, det centraliserade datasystemet för tillsynen. I dataprogrammet registreras också prestationer såsom inspektioner och provtagningar samt den arbetstid som åtgått. Objektspecifik riskbedömning har gjorts för vissa objekttyper inför år 2021. Utgångsläget för inspektionsfrekvenser finns definierade i det riksomfattande tillsynsprogrammet för hälsoskyddet åren 2020-2024. Kontrollfrekvensen är aldrig lägre än 0,2. Inspektionsfrekvenser framkommer i bilaga 2.1. Vid objekttyper som inte nämns i bilagan utförs inspektioner och andra tillsynsåtgärder enbart på basen av anmälan enligt § 6 i hälsoskyddslagen eller vid klagomål.

4. PROVTAGNING OCH ANALYS

Vid alla undersökningar av prov i laboratorier används ett ackrediterat laboratorium som är godkänt av Livsmedelsverket. För undersökning av vattenprov anlitas SeiLab i Seinäjoki samt Snellmans Köttförädling Ab, **båda**

laboratorier som godkänts av Livsmedelsverket. För ev. undersökning av inomhusluftsprov används ett laboratorium som har ifrågavarande analys ackrediterad och som finns upptaget på Livsmedelsverkets lista över godkända laboratorier.

Provtagning av t.ex. hushålls- och badvatten kan också utföras av någon annan än kommunens hälsoskyddsmyndighet. Kommunens hälsoskyddsmyndighet ska dock verifiera kompetensen hos den som tar prov på hushålls- och badvatten. Provtagaren ska bl.a. vara förtrogen med de allmänna principerna för tagande av vattenprov. Hälsoinspektionen har sedan 1.9.2015 en egen provtagare (50 %), främst för vattenprovtagning. Över provtagarens kompetens har det uppgjorts ett intyg 21.10.2015 där det beskrivs hur hälsoskyddsmyndigheten har försäkrat sig om att provtagaren känner till de allmänna principerna för vattenprovtagning för hushålls-, bad- och bassängvatten.

4.1 Hushållsvatten och badvatten

De prov som gäller hushålls-, bad- och bassängvatten definieras tämligen exakt i hälsoskyddslagen och med stöd av lagen utfärdade förordningar. I tabell 2.3 finns en provtagningsplan för dessa vattenprov. Förnyade prover tas vid behov och ifall kvalitetskrav och – rekommendationer överskrids vidtas åtgärder enligt hälsoinspektionens rutinbeskrivningar.

För hushållsvatten definieras kvalitetskrav och – rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten
- SHM:s förordning (401/2001) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter

För bassängvatten definieras kvalitetskrav och – rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar

För badstrandsvatten definieras kvalitetskrav och – rekommendationer samt provtagningar i följande regelverk:

- SHM:s förordning 177/2008 om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (EU-stränder).
- SHM:s förordning 354/2008 om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder. (OBS! förordningen gäller även vinterbadplatser enligt Valviras anvisning nr 6599/11.02.02.02/2009)

4.2 Övriga prov för hälsoskyddstillsynen

Provtagning kan också göras vid misstanke om sanitär olägenhet. Enligt hälsoskyddslagen skall verksamhetsidkarna själva ta prover för säkerställande av tillräcklig hygien.

Olika provtagningar och mätningar av inomhusluft i privata bostäder och offentliga vistelseutrymmen (ex. skolor, daghem, åldringshem) hör till hälsoskyddstillsynens verksamhet, men dessa kan inte planeras i förväg och finns därför inte med i någon provtagningsplan. För att undersöka och utreda inomhusluftproblem i en bostad och annat vistelseutrymme, utförs provtagningar, på uppmaning av hälsoinspektionen, i huvudsak av utomstående sakkunniga. Den sakkunniga ska ha den kompetens som behövs för att utreda de kemiska, fysikaliska och biologiska faktorer som orsakar sanitär olägenhet enligt Social- och hälsovårdsministeriets förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga (545/2015).

5. ICKE PLANENLIG TILLSYN

Utöver den regelbundna och planenliga tillsynen som ingår i den kommunala tillsynsplanen ska man även beakta annan i hälsoskyddslagen avsedd tillsyn som åligger kommunen och reservera både arbetstid och personresurser för den. Sådan icke planenlig tillsyn är exempelvis:

- behandling av anmälningar och ansökningar
- uppgörande av en plan för exceptionella situationer
- epidemiutredningar
- ärenden som gäller sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen (inspektioner och mätningar)
- kundkontakter samt utredningar och tillsynsåtgärder i anslutning till dem
- utlåtanden till andra myndigheter
- verksamhet som sakkunnig, rådgivare och styrande i hälsoskyddsfrågor (t.ex. utbildningar, konsultationer)
- införande och uppdatering av uppgifter i det centraliserade datainsamlingssystemet VATI
- utveckling av verksamheten: (synlighet, riskbedömning, genomslagskraft)
- utveckling av kvaliteten på tillsynen

Tillsyn p.g.a. klagomål skall prioriteras framom den planenliga tillsynen eftersom dessa fall i allmänhet kan utgöra en hälsofara och bygger på misstanke om brott mot bestämmelserna i hälsoskyddslagen.

6. RESURSBEHOV

Resursbehovet för den planenliga tillsynen har uträknats enligt anvisningarna om riskklasser och inspektionsfrekvenser/år i det nationella tillsynsprogrammet för hälsoskydd för åren 2020 – 2024. Behovet beräknas till 94 dagsverken för de planerade inspektionerna samt 20 dagsverken för ev. uppföljningar som även ska bokföras som planerade inspektioner, totalt 114 dagsverken. Inspektionsplanen finns i bilaga 2.1. Resursbehovet för provtagningar som nämns i provtagningsplanen i bilaga 2.2 har uppskattats till 97 dagsverken, och

innefattar förutom själva provtagningen även en utvärdering av resultaten samt införandet av dem i det centrala datasystemet.

Behovet av arbetstid för icke planmässig tillsyn uppskattas till 100 dagsverken utgående från tidsåtgången under tidigare år och beaktas vid uträkningen av resursbehovet. Sammanställning av resursbehovet ses i tabell 2 i planens allmänna del.

Bilaga 2.1

Planerade inspektioner inom hälsoskyddsövervakningen 2021-2023

Objekttyp enligt hälsoskyddslagen	Verksamhetstyp	Antal objekt	Inspektionsfrekvens egen	Tidsåtgång / inspektion (h)	Inspektioner 2021	Inspektioner 2022	Inspektioner 2023
Distribution och användning av hushållsvatten	Vattenverk som lyder under förordning 1352/2015						
	Eu-vattenverk (vattenleverans >1000m ³ /d eller minst 5000 användare)	4	1	8	4	4	4
	Andra vattenverk (vattenleverans 10–999 m ³ /d eller 50–4999 användare)	8	0,5-1	8	8	7	8
	Vattenverk som lyder under förordning 401/2001						
	Små vattenverk (vattenleverans < 10m ³ /d eller färre än 50 användare)	56	0,2-0,5*	4	7	9	15
Partiförsäljning av hushållsvatten	Partivattenverk	2	1	8	2	2	2
Möten, offentliga nöjes- och samlingslokaler	Objekt som används av barn och unga: klubblokaler, ungdomslokaler och lägercenter, eftermiddagsklubbar för barn och inomhuslekparker	20	0,25	4	6	7	7
Undervisning, skolor och läroanstalter	Förskoleundervisning, grundskola, gymnasium, yrkesläroanstalt, övriga skolor och läroinrättningar, högskola och annan vuxenutbildning	60	0,3	8	19	15	16
Inkvartering	Hotell, resandehem, gårdsturism, internat osv.	19	0,2	4	7	6	6
Aktörer och inrättningar som utför skönhetsvård och hudbehandling	Kosmetologiska lokaler, tatuering och piercing, annan hudbehandling eller hudvård	33	0,25	4	14	7	5
	Solarium	2	0,2	3	2	0	0
Tjänster inom socialvården	Daghem för barn och motsvarande	39	0,3	6	13	13	13
	Barnhem/barnskyddsenheter och motsvarande	7	0,3	4	4	3	0

	Ålderdomshem och motsvarande	18	0,3	6	6	5	5
	Andra enheter inom socialvården	19	0,3	6	7	6	6
Idrott och rekreation	Allmänna badstränder (EU-badstränder), över 100 badande per dag	5	0,5-1*	4	2	4	2
	Små allmänna badstränder, färre än 100 badande per dag	23	0,5	4	17	15	8
	Allmänna bassänger: simhall, badinrättning, friluftsbad, vattenpark eller annan allmän bassäng	8	0,5-1*	3	8	5	8
	Allmän bastu	0	0,5	3	0	0	0
	Allmän idrottslokal: idrottshall, gym eller annan allmän idrottslokal	32	0,2	4	7	7	7
	Summa (st)	355		Summa (st)	133	115	112
				Resursbehov (dv)	94	82	81

*Objektspecifik riskbedömning

Bilaga 2.2
 Provtagningsplan för hälsoskyddstillsynen, vattenprovtagning 2021

Objekttyp	Verksamhetstyp	Tidsåtgång / provtagning (h)	Antal prov, hushållsvatten
Distribution och användning av hushållsvatten	Eu-vattenverk (vattenleverans >1000m ³ /d eller minst 5000 användare) och andra vattenverk (vattenleverans 10-1000m ³ /d eller 50–5000 användare	2	145
	Små vattenverk (vattenleverans < 10m ³ /d eller färre än 50 användare)	2	33
TOTALT (st)			178
TIDSÅTGÅNG (dv)			48

Objekttyp	Verksamhetstyp	Tidsåtgång / provtagning (h)	Antal prov, badvatten
Idrott och rekreation	Allmänna badstränder (EU-badstränder), över 100 badande per dag. Små allmänna badstränder, färre än 100 badande per dag. Annan badplats, vinterbadplats	1,5	100
	Allmänna bassänger: simhall, badinrättning, friluftsbad, vattenpark eller annan allmän bassäng.	1,5	145
TOTALT (st)			245
TIDSÅTGÅNG (dv)			49